

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Ubezpieczeń Społecznych
Dyrektor
Eliza Wiśniewska

DUS-III.055.9.2024
Warszawa, dnia 4 października 2024 r.

Fundacja Wielogłosu

Szanowni Państwo,
w odpowiedzi na petycję z dnia 2 sierpnia br. w sprawie wprowadzenia zmian w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, proszę przyjąć poniższe informacje.

Warunki nabycia prawa do zasiłku chorobowego oraz zasady określające przestanki powodujące utratę prawa do zasiłku są uregulowane w rozdziale 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2780 ze zm.). Zgodnie z art. 6 ust. 1 powołanej ustawy zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego stał się niezdolny do pracy z powodu choroby.

Istotą ochrony realizowanej w formie zasiłku chorobowego jest przyznanie świadczenia zastępującego zarobki utracone przez ubezpieczonego z powodu niezdolności do pracy. Z tego też względu przepisy ustawy wyłączają prawo do zasiłku za te okresy niezdolności do pracy, w których ubezpieczony zachowuje prawo do wynagrodzenia (art. 12 ust. 1 powołanej ustawy).

Podstawowa funkcja zasiłku chorobowego jako świadczenia zastępującego utracone wynagrodzenie za pracę ma również swoje odzwierciedlenie w art. 13 ust. 1 powołanej ustawy. Zgodnie z tym przepisem zasiłek chorobowy nie przysługuje w sytuacji, w której osoba niezdolna do pracy ma po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego ustalone prawo do emerytury lub renty, kontynuuje działalność zarobkową, jest uprawniona do innego świadczenia bądź podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu rolników. Chodzi tu zatem o okoliczności, w których ubezpieczony ma źródło dochodu, a tym samym nie ma konieczności zapewnienia mu ochrony polegającej na wypłacie zasiłku chorobowego.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 powołanej ustawy, ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Utrata prawa do zasiłku chorobowego, na podstawie art. 17 ust. 1 powołanej ustawy, dotyczy dwóch, odrębnie ujmowanych sytuacji związanych z działaniami podejmowanymi przez ubezpieczonego pozostającego na zwolnieniu lekarskim. Pierwsza okoliczność dotyczy wykonywania w tym okresie pracy zarobkowej. Druga polega na wykorzystywaniu zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia. Stwierdzenie jednej z wymienionych okoliczności jest przesłanką utraty prawa do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia lekarskiego.

Obecną regułą jest, że każda aktywność ludzka, niezależnie od stosunku prawnego, w ramach której jest realizowana, skutkująca uzyskaniem dochodu powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego. W przypadku kiedy ubezpieczony mimo pozostawania na zwolnieniu lekarskim jest w stanie samodzielnie zarobkować, nie przysługuje mu prawo do zabezpieczenia społecznego w postaci zasiłku chorobowego bowiem przesłanką do otrzymania tego świadczenia jest brak środków utrzymania obywateli niezdolnych do pracy m.in. ze względu na chorobę.

Warto zauważyć, że kwestia wyłączenia prawa do zasiłku w przypadku wykonywania działalności zarobkowej była wielokrotnie przedmiotem oceny zarówno Sądu Najwyższego, jak i sądów powszechnych. W dotychczasowym orzecznictwie sądowym podkreśla się, że każda praca zarobkowa wykonywana w okresie zwolnienia lekarskiego powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego. Nie dotyczy to jedynie sporadycznych, incydentalnych i wymuszonych okolicznościami przejawów aktywności zawodowej. W licznych wyrokach wskazano, że prawo do zasiłku chorobowego uzależnione jest nie tylko od niezdolności do pracy, ale również od braku posiadania przez ubezpieczonego innych możliwości zarobkowania. Zasiłek chorobowy nie jest bowiem świadczeniem dodatkowym, ale zastępuje utracone wynagrodzenie, stając się czasowo jedynym źródłem utrzymania ubezpieczonego. W przypadku kiedy ubezpieczony sam uzyskuje zarobek wykonując pracę nie powinien jednocześnie otrzymywać zasiłku chorobowego, który w swojej istocie ma być zastępczym źródłem dochodu a nie wynagrodzeniem dodatkowym. Dlatego w razie wystąpienia ryzyka niezdolności do pracy lub do prowadzenia pozarolniczej działalności wskutek choroby, ubezpieczony ma obowiązek powstrzymania się od wszelkich czynności wykonywanych zawodowo, ponieważ to świadczenia z ubezpieczenia chorobowego mają rekompensować brak możliwości uzyskiwania dochodów. W przypadku wykonywania dodatkowej działalności zarobkowej nie mającej wpływu na stan zdrowia to sam ubezpieczony ma możliwość podjęcia decyzji, czy pozostając na zwolnieniu lekarskim będzie podejmował pracę zarobkową odpowiadającą stanowi jego zdrowia, czy też - nie mając takiego źródła dochodu - będzie uzyskiwał świadczenie z zabezpieczenia społecznego, częściowo zastępujące jego utracone wynagrodzenie.

Odnosząc się do Państwa postulatu zmiany przepisów, które umożliwiłyby jednoczesne pobieranie zasiłku chorobowego i wykonywanie działalności zarobkowej, która nie ma wpływu na stan zdrowia ubezpieczonego informuję, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej toczą się prace analityczne w tym zakresie.

W przypadku przygotowania projektu ustawy, zgodnie z obowiązującą ścieżką legislacyjną, projekt będzie przedmiotem uzgodnień międzyresortowych oraz konsultacji społecznych, obrad właściwych organów, w tym Rady Ministrów, a następnie skierowany zostanie do Sejmu RP.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku
Eliza Wiśniewska
Dyrektor
Departamentu Ubezpieczeń Społecznych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/